

Hollywoodský Buddha

Úvod

V září roku 2004 se postupně v Thajsku, Srí Lance, Vietnamu, Malajsii, Nepálu a Barmě zvedla vlna rozhořčení nad plakátem, který propagoval nový film režiséra Philippa Calanda *Hollywoodský Buddha*. Tento kontroverzní plakát zobrazuje režiséra snímku sedícího obkročmo na hlavě sochy Buddhy. Hlavním cílem této práce je tak nastínit vznik a průběh celé aféry, která si nevysloužila pozornost evropských multimédií.

První zprávy o protestech proti filmu Hollywoodský Buddha

Pravděpodobně jako první reagoval server Buddhistic News Network¹ formou veřejného dopisu, resp. formou veřejných vzkazu na adresu tvůrců filmu. Každý návštěvník stránky tak měl možnost zanechat svůj vzkaz. Byli tak vytvořeny tři dopisy v rozmezí tří dnů, tj. 8. – 10. září. Je však nutné upozornit, že uveřejněné vzkazy obsahovali i takové informace, které se udály již po zveřejnění datech. Je dokonce možné i nyní, tj. 6. února 2006, vložit svůj příspěvek. Mottem každého dopisu bylo prohlášení Chularata Bunyakorna, vedoucího sekretariátu místního úřadu buddhistických mnichů v Thajsku. „To, co Philippe Caland, scénárista a režisér snímku učinil, je nevhodné vůči buddhismu a urazil tak všechny buddhisty na celém světě.“² Leitmotivem většiny uvedených příspěvků byla pochopitelně rozhořčení nad koncepcí plakátu. Hlavní výtky směřovali především na nedostatek úcty vůči postavě Buddhy. Objevovali se i takové názory, že jde o laciný reklamní trik.

13. září – Demonstrace v hlavním městě Srí Lanky za zákaz promítání Hollywoodského Buddhy

Valná většina článků týkajících se aféry kolem plakátu (obr. 1) propagujícího nový americký film *Hollywoodský Buddha* vyšla v rozmezí dvou dnů, resp. 13. - 14. září 2004. V pondělí, třináctého září, o protestech namířených proti tomuto filmu již začala informovat media, která jednak podala zprávu o příčinách nepokojů tak i o plánované demonstraci. Ta se uskutečnila před branami ambasády USA, v hlavním městě Srí Lanky Colombu, kde se shromáždilo na pětiset mnichů ze Srí lanky, Malajsie a Barmy, na protest proti filmu

¹ <http://www.buddhistnews.tv/current/holly-public-080904.php> (06.02.2004);
<http://www.buddhistnews.tv/current/holly-public-090904.php> (06.02.2004);
<http://www.buddhistnews.tv/current/holly-public-100904.php> (06.02.2004).

² „What Philippe Caland, the writer and director of the film, has done is inappropriate to Buddhism and has offended Buddhist worldwide.“, <http://www.buddhistnews.tv/current/holly-public-080904.php> (06.02.2004).

Hollywoodský Buddha, protože jej považují za urážku buddhismu.³ Protestující předali představitelům ambasády prohlášení, obsahující své námitky proti tomuto filmu a zároveň tím požádali, aby byl film zakázán. Pokud jim nebude vyhověno tak budou připraveni zahájit na protest půst⁴ do té doby, než budou jejich požadavky splněny. Z fotografií z demonstrace (obr. 3, 4, 5) jsou viditelná i hesla na transparentech, kterými se protestující dožadovali zákazu promítání filmu. V dostupných textech byl i hojně citováno prohlášení Vijitha Heratha ze Srí Lankého ministerstva kultury, který tvrdil, že film *Hollywoodský Buddha* obsahuje takové scény, které jsou škodlivé nejenom pro buddhismus, ale i pro všechna náboženství.⁵ Článek pocházející ze stránky www.glamsham.com⁶ informuje o probíhajících protestech proti filmu i v Nepálu. Avšak obsahem tohoto článku jsou takové informace, podobně jako v případě dopisů na Buddhistic News Network, které se udály až po datu zveřejnění článku, což jeho důvěryhodnost snižuje.

13. září – *Hollywoodský Buddha a Buddhovské plavky*

Autorka Mimi Hanaoka z internetového serveru inthe fray.com⁷ připomíná v souvislosti s rozhořčením nad plakátem jinou aféru⁸, která proběhla v dubnu téhož roku. Jednalo se o dvoudílné plavky (obr. 6, 7, 8) firmy Ondademar, na nichž byla zobrazena ikona Buddhy. Na základě negativních ohlasů prostřednictvím e-mailu na adresu firmy, byly plavky odstraněny z nabídky společnosti. Lily Queipo, majitel firmy, se prostřednictvím veřejného e-mailu omluvil. „Považovali jsme to za něco krásného, nikoliv urážlivého.“⁹

14. září – *Thajská vláda plánuje vydat příručku pro cizince*

Daily Times uvedlo 14. září, že thajská vláda v souvislosti s právě probíhající aférou, je připravena vydat příručku pro cizince, jejíž obsahem by měli být informace o kulturních zvyklostech v Thajsku a tak i doporučení jak se v určitých situacích chovat. Tento průvodce by měl vyjít v průběhu příštího roku (tj. 2005) a měl by být distribuován pomocí hotelů, aerolinií a cestovních kanceláří. Mimo jiné bude obsahovat i upozornění, že v Thajsku je

³ http://news.xinhuanet.com/english/2004-09/13/content_1978310.htm (06.02.2004).

⁴ „fast until death“, http://news.xinhuanet.com/english/2004-09/13/content_1978310.htm (06.02.2004).

⁵ http://news.bbc.co.uk/go/pr/fr/-/2/hi/south_asia/3651684.stm (06.02.2004).

⁶ <http://www.glamsham.com/movies/scoops/04/sep/23Buddha.asp> (06.02.2004).

⁷ <http://inthe fray.com/html/article.php?sid=720&mode=thread&order=0> (06.02.2004).

⁸ http://www.khmeratlanta.com/Victorias_ondademar.html (06.02.2004).

⁹ „We thought of it as something beautiful, never disrespectful.“,
http://www.khmeratlanta.com/Victorias_ondademar.html (06.02.2004).

hlava nejvíce respektovaným místem lidského těla, nemluvě o hlavě Buddha. Dotýkání se takového místa někým cizím je pro dotyčného urážkou. Místopředseda ministra kultury Weerasak Kowsurat si od nové příručky slibuje omezení konfliktů mezi Thajským obyvatelstvem a cizinci. Zda-li uvedené doporučení vezmou návštěvníci Thajska na vědomí je čistě jejich záležitostí a nebudou nikterak trestně stíháni. Tím zároveň popřel dohady, že by se vláda chystala vydat tzv. „černou listinu“. Jejím obsahem měla být rozličná nařízení týkající se vystupování cizinců na veřejnosti. Na základě nedodržení některých z nařízení by mohl být „neukázněný“ cizinec vyhoštěn z Thajska.

14. září – Telefonát mezi Philipphem Calandem a Srí Landskou ambasádou ve Washingtonu.

Téhož dne Daily News uvedlo článek informující o telefonátu mezi Philipphem Calandem a Srí Landskou ambasádou ve Washingtonu, který se uskutečnil 8. září. Calland v něm vyjádřil svou lítost nad pohoršením, které vyvolal svým plakátem a zároveň přislíbil, že učiní všechny potřebné kroky k jeho stažení. Zároveň se v této záležitosti omluvil, že z finančních a technických důvodů není možné zrušit již třicet existujících billboardů v Los Angeles s inkriminovaným fotem. Dále také vysvětlil způsob vzniku plakátu a vyvrátil tak dohady, že by skutečně fyzicky seděl na hlavě sochy Buddha. Šlo o dva samostatné snímky, které byli spojeni pomocí počítače. „Hlavní koncepcí kompozice plakátu je ukázat pozvednutí jedince skrze učení buddhismu.“¹⁰ Nakonec Calland v telefonátu prohlásil, že jeho záměrem nebylo nikterak znevažovat buddhismus. Aby vyvrátil takováto obvinění je připraven uspořádat speciální promítání.

16. září - Speciální promítání pro buddhistické mnichy v Beverly Hills

Producenti *Hollywoodského Buddyho* uspořádali ve čtvrtek 16. září, v Beverly Hills, tiskovou konferenci jejíž součástí bylo i speciální promítání snímku.¹¹ Jedním z aktérů této akce byl i zdejší generální konzul Srí Lanky Pradeep Gunawardan, na jehož žádost byli pozváni buddhističtí mniši ze Srí Lanských, Vietnamských a Thajských buddhistických center z celé jižní Kalifornie. Calland při této příležitosti nabídl svou omluvu nejenom zde přítomným, ale i všem buddhistům, kterých se celá aféra nějakým způsobem dotkla. „Film nikdy neměl v úmyslu zesměšňovat buddhismus či jiné náboženství, ale namísto toho ukázat,

¹⁰ „The concept of the design was to project the upliftment of an individual through Buddhism.“, <http://www.dailynews.lk/2004/09/14/new18.html> (06.02.2004).

¹¹ <http://www.dailynews.lk/2004/09/18/new11.html> (06.02.2004).

jak mnozí podvodníci komercializují náboženství pro svůj vlastní prospěch. Vůči buddhismu a jiným formám víry chovám největší respekt a doufám, že tato omluva bude s to vyjádřit moji lítost nad bolestí, kterou náš plakát způsobil.“¹² Calland nadto uvedl, že oficiální internetová stránka jeho filmové společnosti zaznamenala v průběhu celé aféry více než milion protestních e-mailů ze všech koutů světa. Po shlédnutí snímku zazněl jednomyslný verdikt pozvaných zástupců kalifornských buddhistických center. „Film Hollywoodský Buddha jako takový není neuctiví vůči žádnému náboženství a nepředstavuje žádnou hrozbu pro buddhismus.“¹³ V podobném duchu se vyjádřili i mnozí s přítomných. „Film není v žádném způsobem škodlivý nebo neuctivý vůči Buddhismu.“¹⁴ řekl ctihodný Kolitha z meditačního centra Sarathchandra, které se nachází v Západním Hollywoodu. „Hlavní myšlenkou filmu je, tedy jak jsem to pochopil já, že existuje jistá všestrannost náboženství a všechna náboženství jsou tak ve své podstatě totožné. Calland, jak se zdá, má v úctě všechna náboženství.“¹⁵ prohlásil hlavní iniciátor promítání Gunwardana a zároveň ocenil Calandovu upřímnou snahu vyjít vstříc jeho požadavku a uspořádat toto speciální promítání pro buddhistické mnichy. Calland přislíbil přítomným mnichům, že navštíví některé se zdejších buddhistických center, aby se tak více dozvěděl o buddhismu.

Na tiskové konferenci bylo dále oznámeno, že nový plakát (obr. 2) bude odhalen 23. září a veřejná premiéra snímku bude následujícího dne probíhat převážně v promítacích sálech v Západním Hollywoodu, Santa Monice, Pasadeně a jiných městech východního pobřeží USA.

¹² „The film never makes fun of Buddhism or any religion, but instead shows how fraudsters commercialise religion for their own gain. I have the greatest respect for Buddhism and people of all faiths and peace and hope this apology begins to express my regret for pain this image has caused.“, <http://www.dailynews.lk/2004/09/18/new11.html> (06.02.2004).

¹³ „[...]movie Hollywood Buddha is that the movie is not disrespectful to the religion and does not pose any threat to Buddhism.“, <http://www.dailynews.lk/2004/09/20/new02.html> (06.02.2004).

¹⁴ „The movie is by no means harmful or disrespectful to Buddhism.“, <http://www.dailynews.lk/2004/09/20/new02.html> (06.02.2004).

¹⁵ „The message being conveyed in the movie, as I see it, is that there is a universality of religion and that all religions are the same. He (Calland) seems to have respect for all religions.“, <http://www.dailynews.lk/2004/09/20/new02.html> (06.02.2004).

Synopse filmu

Film *Hollywoodský Buddha*¹⁶ je příběhem francouzského režiséra a producenta Philippa, který žije již dva roky ve stanu, mezi torzy svého zatím nedokončeného domu v Hollywoodu. Svou tíživou situaci přičítá především neúspěchu prodat svůj již pět let starý experimentální film *Dead Girl*. Philippe se snaží všemi prostředky dostat z této bezútěšné situace a rozhodne se například změnit název filmu a nabídnout tak staré zboží za nové. Jeho „obchodní“ trik je však záhy odhalen a Philippe se ocitá opět na začátku. V hledání po příčinách svého neúspěchu potkává Phillippe buddhistického učitele, který mu poskytne možnost jak se z této situace dostat. Philippe si tak od něj pronajme hlavu sochy Buddhy za dva tisíce dolarů za měsíc v naději, že tak se konečně dají věci do pohybu správným směrem.

Jedná se o nízkorozpočtový nezávislý film točený digitální kamerou. Snímek je pravděpodobně autobiografickou výpovědí Philippa Calanda, a to zejména o strážnících začínajícího režiséra. Nikoliv náhodou hlavní roli režiséra hraje sám Caland, bratr a matka „filmového“ Philippa hraje Calandova matka a bratr. Sousedku naopak ztvárnila Callandova manželka a i ostatní role jsou obsazeny zejména Calandovými přáteli. Z dostupných, veskrze pozitivně hodnotících recenzí¹⁷, se lze vyvodit závěr, že *Hollywoodský Buddha* je zábavný, inteligentní film o tom, co vše člověk může vyčerpávat a sužovat - jak najít bohatství, štěstí a duševní klid ve městě, které nemá duši.

Shrnutí

První zmínky o probíhající kauze *Hollywoodský Buddha* se objevily kolem 8. září roku 2004. V tento den vznikla petice, formou veřejných dopisů, na stránce www.budhistnews.tv, a taktéž proběhl telefonát mezi Srí Lanskou ambasádou ve Washingtonu a režisérem Philippem Calandem. Na základě těchto událostí vyplývá, že protesty musely nutně vzniknout ještě před tímto datem. Multimedia na tyto protesty informovala zhruba o týden později, tj. 13. – 14. září. Do tohoto období spadá demonstrace ve Srí Lance před americkou ambasádou a snaha vydat speciálního kulturního průvodce pro cizince. V této době probíhají také demonstrace v Malajsii, Vietnamu, Barmě a Nepálu, o kterých ale media bližší informace nepodaly. Celou aféru uzavírá speciální promítání v Los Angeles za přítomnosti Philippa Calanda a zdejších buddhistických mnichů.

¹⁶ Na základě nedostupnosti tohoto filmu na českém trhu je následující text omezen na popis klíčových událostí, o kterých se rozepisovali příslušné recenze.

¹⁷ Recenze na film *Hollywoodský Buddha* jsou dostupné na této adrese: <http://www.ybg.com/hollywoodbuddha/press/press.html> (06.02.2004).

Zásadním problémem při rekonstrukci takovéto události je problém zdrojů, v případě internetu zvláště. Články vzniklé v době největší intenzity protestů, vzhledem k jejich obsahu, se vyznačovali obdobnými informacemi, ale, bohužel, i stejnými generalizacemi. Není třeba zcela jasné jak velká část buddhistů vůbec protestovala. Z dostupných informací vzniká spíše takový obrázek, že celá jihovýchodní Asie demonstrovala v ulicích. Existuje i tu další nejasnost - vůči čemu se vlastně protestovalo? Z transparentů z demonstrace ve Srí Lance a i z některých výroků spíše vyplývá, že terčem kritiky nebyl ani tak plakát, ale samotný film. Ten byl ovšem veřejně uveden až 24. září v USA.

Závěr

V souvislosti s aférou kolem filmu *Hollywoodský Buddha* se přímo nabízí pro srovnání jiná kauza, která sdílí s tou první několik shodných rysů. Je tím míněn případ kolem obrázků karikujících proroka Mohameda, který naopak pobouřil část vyznavačů islámu na podzim roku 2005. Z obou pohledu, buddhistů i muslimů, šlo o znesvěcení posvátné „symbolu“. V případě islámu je situace o to pikantnější, že je navíc nepřipustné jakýmkoliv způsobem zobrazovat proroka Mohameda. Obě tato „zneuctění“ vyvolala vlnu protestů stoupců těchto náboženství. Proti hanobení proroka Mohameda se postavila prakticky většina muslimských zemí, např. v Jemenu se na demonstracích sešlo až na sto padesát tisíc lidí. Je však nutné upozornit, že v případě karikatur mohli mít tyto demonstrace i jiný, politický podtext. Jako třetí podstatný rys je možné označit ten fakt, že zdrojem karikatur i plakátu byla „západní“ civilizace. V případě plakátu na Hollywoodského Buddhy uznal režisér svůj *faux pas*, omluvil se všem dotčeným a nechal plakát nahradit jiným. Představitelé dánského listu *Jyllands-Posten* se naopak za karikatury omluvit nechtěli, poněvadž to považovali za zásah do „svobody slova“. Názorová nejednotnost panovala jak v rámci celé Evropy, tak i mezi významnými českými představiteli. „Svoboda člověka není neomezená. Má svoje omezení, kdykoli se dotýká svobody druhého člověka – a to si mnohdy žurnalisté neuvědomují.“¹⁸ prohlásil kardinál Miloslav Vlk. Jiného názoru byl naopak prezident Václav Klaus „Máme jiné pojetí svobody a zejména svobody slova, než je v arabském světě. Já jsem plně přesvědčen o tom, a my všichni jsme přesvědčeni, že to naše pojetí je správné.“¹⁹ Obě dvě aféry mají společný problém, problém konfliktu odlišných hodnot, který je nutno nahlížet z několika stránek. Na jedné straně stojí hodnoty, které zastávají příslušníci určitého náboženství. Na straně druhé jsou pak hodnoty, které jsou naopak zásadní pro sekulární část

¹⁸ Mladá fronta Dnes, 7. 2. 2006, s. 8.

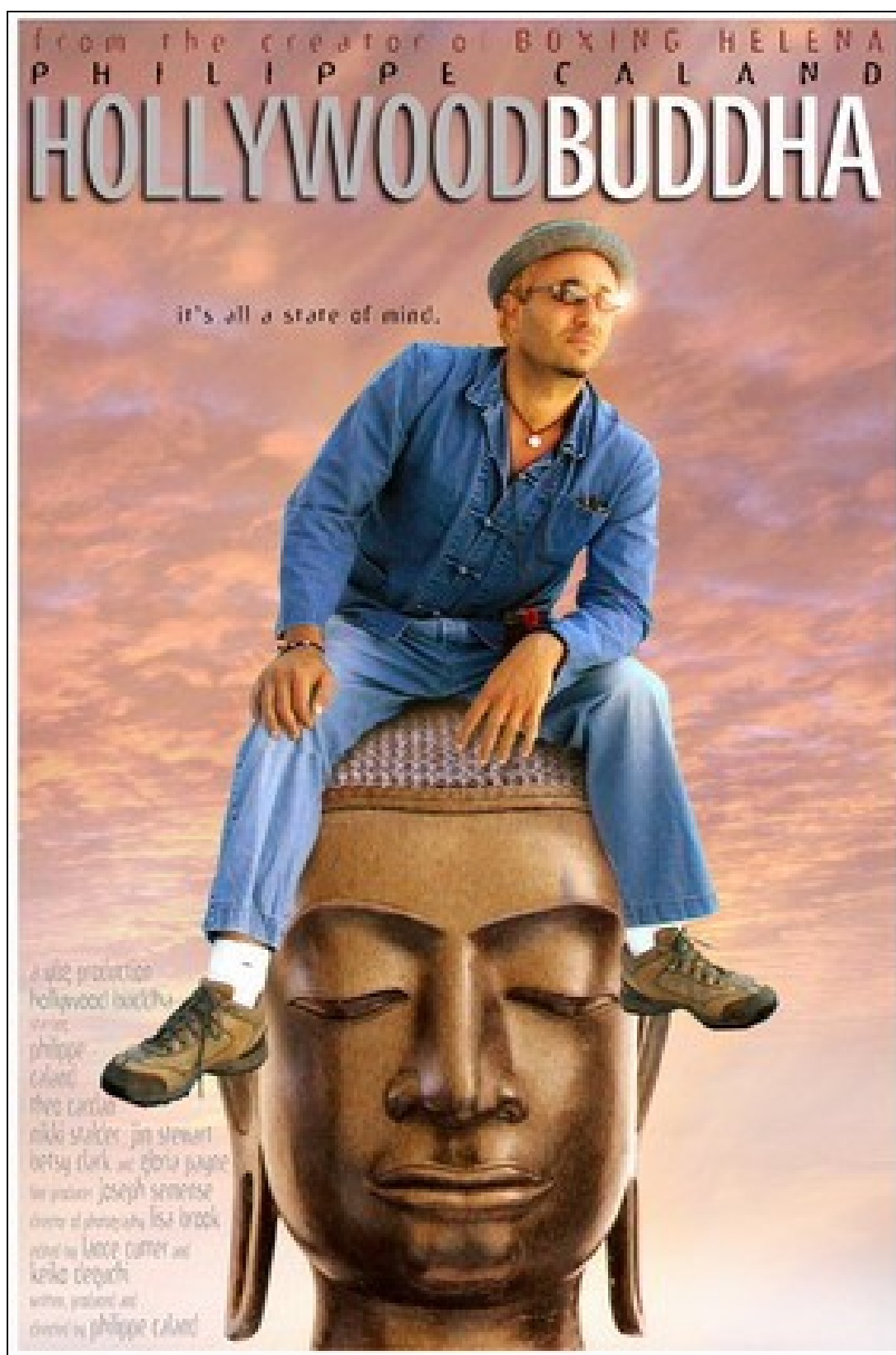
¹⁹ Tamtéž, s. 8.

obyvatelstva. Pro první skupinu osob je nedotknutelná posvátnost určitých objektů či symbolů. Druhá skupina si zakládá na svobodě projevu. Měli by být vyčleněny, ať explicitně či implicitně, určité sakrální motivy, které by bylo možné označit jako *nori me tangere*? Nebyla by tím však ohrožena ona svoboda projevů? Nebo je možné s těmito sakrálními motivy zacházet svévolně, tak jak každý uzná za vhodné? Pak je ale nutno počítat s dalšími podobnými protesty a tím zároveň k prohlubování vzájemného odcizení rozličných kultur. Jedním z východisek z této patové situace, pro „západní“, „euro-americkou“ civilizaci, může vést přes dostání se nad horizont universalismu a uznat, že vedle našeho myšlení a jeho pojmání pravdy a objektivit nedílně patří i odlišné způsoby myšlení. Uznání rozdílnosti a úcta k ní však v sobě skýtá jisté nebezpečí. Nebezpečí izolovaných skupin navzájem neschopných si porozumět. Je proto žádoucí najít taková řešení, která by respektovala odlišnost a svébytnost každé kultury a zároveň nebyla příčinou separatismu.

Použité zdroje

<http://www.buddhistnews.tv/current/holly-public-080904.php> (06.02.2004).
<http://www.buddhistnews.tv/current/holly-public-090904.php> (06.02.2004).
<http://www.buddhistnews.tv/current/holly-public-100904.php> (06.02.2004).
<http://www.dailynews.lk/2004/09/14/new18.html> (06.02.2004).
<http://www.dailynews.lk/2004/09/18/new11.html> (06.02.2004).
<http://www.dailynews.lk/2004/09/20/new02.html> (06.02.2004).
<http://www.glamsham.com/movies/scoops/04/sep/23Buddha.asp> (06.02.2004).
<http://inthe fray.com/html/article.php?sid=720&mode=thread&order=0> (06.02.2004).
http://www.khmeratlanta.com/Victorias_ondademar.html (06.02.2004).
http://news.bbc.co.uk/go/pr/fr/-/2/hi/south_asia/3651684.stm (06.02.2004).
http://news.xinhuanet.com/english/2004-09/13/content_1978310.htm (06.02.2004).
<http://www.ybg.com/hollywoodbuddha/press/press.html> (06.02.2004).

Mladá fronta Dnes, 07.02. 2006, s. 8.

Obr. 1.

from the creator of BOXING HELENA
P H I L I P P E C A L A N D

"Hollywood Buddha is the
BEST MOVIE ABOUT L.A.
I've seen in a long time."

-Adrian Lyne, Director *UNFAITHFUL*

"...completely delightful,
FUNNY, SMART,
warm and wise."

-Jay Levin, Founder, *LA WEEKLY*

HOLLYWOOD BUDDHA

A YDC Production HOLLYWOOD BUDDHA

Starring Philippe Caland, Betsy Clark, Theo Carter, Billi Stabler, Jim Stewart & Gloria Pagan. Line Producer JOSEPH SEPRESSE
Director of Photography USA PRODU. Edited by LANCE TUTTLE and REINO OLSOCHI. Winner, Producer and Directed by PHILIPPE CALAND
www.ydc.com

Obr. 3

Obr. 4.

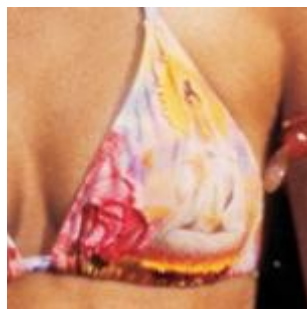
Obr. 5.

Obr. 6.

Obr. 7.

Obr. 8.

Použité zdroje obrázků

Obr. 1.: http://www.ybg.com/hollywoodbuddha/press/hb_originalposter.jpg (06.02.2004).

Obr. 2.: http://www.ybg.com/hollywoodbuddha/press/newposter_lg.jpg (06.02.2004).

Obr. 3.: <http://www.ybg.com/hollywoodbuddha/press/protestpics.html> (06.02.2004).

Obr. 4.: <http://www.ybg.com/hollywoodbuddha/press/protestpics.html> (06.02.2004).

Obr. 5.: <http://www.ybg.com/hollywoodbuddha/press/protestpics.html> (06.02.2004).

Obr. 6.: http://www.khmeratlanta.com/Victorias_ondademar.html (06.02.2004).

Obr. 7.: http://www.khmeratlanta.com/Victorias_ondademar.html (06.02.2004).

Obr. 8.: http://www.khmeratlanta.com/Victorias_ondademar.html (06.02.2004).